

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह
माननीय न्यायाधीश श्री वैद्यनाथ उपाध्याय
आदेश

०७०-WO-०४९७

विषय:-उत्प्रेषणयुक्त परमादेश ।

कपिलवस्तु जिल्ला, कपिलवस्तु नगरपालिका, वडा नं. ४, देवानगढिया बस्ने मोहम्मद
मुस्तफा ..... १ निवेदक

विरुद्ध

लोकसेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय अनामनगर, काठमाडौं ..... १ विपक्षी

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ३२, १०७(२) बमोजिम पर्न
आएको प्रस्तुत रिट निवेदनको तथ्य र ठहर यस प्रकार रहेको छ :-

म निवेदक मधेशी समुदायको नेपाली नागरिक हुँ। नेपालको अन्तरिम संविधान,
२०६३ को धारा ३ को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशले महिला, दलित, आदिवासी,
जनजाति, मधेशी वा किसान, मजदूर वा आर्थिक, सामाजिक वा सांस्कृतिक दृष्टिले
पिछडिएको वर्ग वा बालक, बृद्ध तथा अपाङ्ग वा शारीरिक वा मानसिक रूपले अशक्त
व्यक्तिको संरक्षण, सशक्तीकरण वा विकासको लागि कानूनद्वारा विशेष व्यवस्था गर्न
सकिने व्यवस्था गरेको छ भने धारा २१ ले आर्थिक, सामाजिक वा शैक्षिक दृष्टिले
पछि परेका महिला, दलित, आदिवासी, जनजाति, मधेशी समुदाय, उत्पीडित वर्ग,
गरिब किसान र मजदूरलाई समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तको आधारमा राज्यको
संरचनामा सहभागी हुने हक हुनेछ भन्ने व्यवस्था गरेको छ। तर लोकसेवा आयोग
केन्द्रीय कार्यालयको मिति २०७०।८।२६ को विज्ञापनले नेपालको अन्तरिम
संविधान, २०६३ को धारा १३(३), २१ तथा निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा

७ (१०) द्वारा प्रदत्त अधिकारमा आघात पुऱ्याएको र प्रस्तुत विषय सार्वजनिक सरोकारको विषयवस्तु समेत भएकोले धारा ३२, १०७(२) अनुसार भएकोले यो निवेदन गर्न आएको छु ।

मिति २०६९।८।२७ को लोकसेवा आयोगको बुलेटिनमा प्रकाशित विज्ञापन नं. ३०५४/०६९-७० को विज्ञापनमा प्रशासन सेवा, लेखा समूह, राजपत्रांकित तृतीय श्रेणीको लेखा अधिकृत पदपूर्ति गर्न समावेशी समूह अन्तर्गत मधेशी वर्गको लागि ६ पदको विज्ञापन गरिएकोमा सो विज्ञापन अनुसार लिईएको अन्तिम परीक्षाबाट ३ जना उम्मेदवार मात्र उत्तीर्ण भएको भन्ने लोक सेवा आयोगको मिति २०७०।६।२ को सूचनाबाट देखिएकोले उक्त पदपूर्ति हुन नसकी बाँकी रहेका ती ३ पद सो विज्ञापन नं. ३०५४/०६९-७० भन्दा पछि मिति २०७०।८।२६ मा प्रकाशित विज्ञापन नं. ३०१४/०७०-०७१ मा समावेश गर्नुपर्ने कानूनी व्यवस्था निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७(१०) मा रहेकोमा विपक्षी लोक सेवा आयोगले उक्त पदपूर्ति हुन नसकेका ३ पद समावेशी समूहको मधेशी वर्गको लागि छुट्याइएको वर्गका लागि विज्ञापन नगरी खुल्लातर्फ समावेश गरी विज्ञापन प्रकाशित गरेकोले सो विज्ञापन नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १३(३) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश, धारा २१ धारा ३३(घ१) र निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७(१०) तथा २०६७ सालको रिट नं. ०६७-WO-०३९५को निवेदनमा यस अदालतबाट भएको फैसला समेतको विपरित रहेकोले विपक्षीले मिति २०७०।८।२६ मा प्रकाशित गरेको विज्ञापन नं. ३०१४/०७०-०७१ को प्रशासन सेवा, लेखा समूह, राजपत्रांकित तृतीय श्रेणीको लेखा अधिकृत पदको समावेशी समूह अन्तर्गत मधेशी वर्गको विज्ञापन उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरी निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७(१०) बमोजिम गत वर्ष पदपूर्ति हुन बाँकी पद समावेश गरी पुनः विज्ञापन गर्नु भनी विपक्षीका नाममा परमादेश लगायत जो चाहिने उपयुक्त आज्ञा आदेश जारी गरी पाउँ। साथै प्रस्तुत मुद्दाको अन्तिम कानून नलाग्दै विपक्षीको गैरकानूनी कार्यले मेरो मौलिक तथा संवैधानिक हकमा गम्भीर आघात पर्न गई अपूरणीय क्षति पुग्नको

साथै सुविधा सन्तुलनको हिसाबले समेत रिट निवेदनको अन्तिम टुङ्गो नलागेसम्म उक्त विज्ञापन नं. ३०१४/०७०-०७१ को विज्ञापन सम्बन्धी कुनै काम कारवाही नगर्नु नगराउनु भनी विपक्षीको नाउँमा अन्तरिम आदेश समेत जारी गरी पाउँ भन्ने व्यहोराको निवेदनपत्र ।

यसमा के कसो भएको हो, निवेदकको माग बमोजिमको आदेश किन जारी हुनु नपर्ने हो, जारी हुनु नपर्ने कुनै कारण भए सोको आधार खुलाई यो आदेश प्राप्त भएका मितिले बाटाका म्याद बाहेक १५ दिन भित्र महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय मार्फत लिखित जवाफ पेश गर्नु भनी विपक्षीका नाउँमा सूचना पठाई लिखित जवाफ पेश भएपछि वा अवधि नाघेपछि नियमानुसार पेश गर्नु । अन्तरिम आदेशको माग सम्बन्धमा विचार गर्दा अन्तरिम आदेश जारी हुने वा नहुने भन्ने विषयमा दुबै पक्षलाई राखी छलफल गर्न उपयुक्त देखिएकोले मिति २०७०।१०।८ को छलफल पेशी तोकी सोको सूचना विपक्षीहरूलाई दिनु भन्ने यस अदालतको मिति २०७०।१०।५ को आदेश ।

लोकसेवा आयोग निजामती कर्मचारीको छनौट गर्नका लागि परीक्षा सञ्चालन गर्न गठित एक संवैधानिक निकाय हो । यसका सबै निर्णय र काम कारवाहीहरू संविधान तथा प्रचलित नेपाल कानूनको अधीनमा रही सञ्चालन हुने गर्दछन् । विपक्षीले दावी लिनु भएको विषयका सन्दर्भमा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको प.सं. २०७०।७१ च.नं. ३८ मिति २०७०।८।१७ गतेको पत्रसाथ यस आयोगमा माग आकृति फाराम भरी प्रशासन सेवा, लेखा समूह, राजपत्रांकित तृतीय श्रेणीको लेखा अधिकृत पद माग भई आएकोमा निजामती सेवा ऐन, २०४९ (संशोधन सहित) एवं स्वीकृत लोक सेवा आयोग (कार्य संचालन) निर्देशिका, २०६७ बमोजिम यस आयोगबाट मिति २०७०।५।२४ को निर्णयले तयार भएको प्रतिशत निर्धारण सूत्र बमोजिम प्रतिशत निर्धारण हुँदा प्रशासन सेवा, लेखा समूह, रा.प. तृतीय श्रेणी, लेखा अधिकृत पदका लागि मधेशी वर्गमा गत वर्षको विज्ञापनमा लिखित परीक्षामा छनौट हुन नसकी लगातार दुई वर्ष विज्ञापन भई सकेकोले सो पद निजामती सेवा ऐन,

२०४९ को दफा ७(१०) बमोजिम खुल्लातर्फ लगी पदपूर्ति प्रतिशत निर्धारण गर्दा १ पद मधेशी समूहका लागि छुट्टिन आई सो बमोजिम पदपूर्ति प्रतिशत निर्धारण र सूचना प्रकाशन भएको हो। निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७ बमोजिम निजामती सेवाको पदपूर्तिको लागि प्रतिशत निर्धारण गर्ने अधिकार लोकसेवा आयोगमा रहको र विद्यमान कानूनको अधीनमा रही आयोगले निर्धारण गरेको पदपूर्ति प्रतिशत निर्धारण गर्ने सारवान अधिकारमा असर पर्न गई आयोगले कार्य गर्न नसक्ने अवस्था समेत उत्पन्न हुन सक्ने सम्भावना समेतलाई ध्यानमा राखी सम्मानित अदालतबाट उपयुक्त निर्णय हुन सादर अनुरोध छ भन्ने व्यहोराको लोक सेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालयको लिखित जवाफ ।

नियम बमोजिम दैनिक पेशी सुचीमा चढी अन्तरिम आदेश जारी हुने वा नहुने भन्ने सम्बन्धमा पेश भए पनि विपक्षी लोकसेवा आयोगकातर्फबाट लिखित जवाफ परी सकेको देखिएकोले सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०४९ को नियम ४१(१) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशको (४) बमोजिम पूर्ण सुनुवाई गरी निर्णय गर्न नै उपयुक्त हुने देखिँदा निवेदकतर्फका विद्वान अधिवक्ता सुरेन्द्रकुमार महतोले निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७ (७) ले निजामती सेवाको पदपूर्ति गर्दा समावेशी आधारमा प्रतिशत निर्धारण गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको र दफा ७(१०) बमोजिम अघिल्लो वर्ष पूर्ति हुन नसकेको पद अर्को वर्षको विज्ञापनमा समावेश गरी पूर्ति गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा मधेशी वर्गतर्फको लेखा अधिकृत पदका लागि लोक सेवा आयोगले अ.व. २०६९।७० मा ६ पदको विज्ञापन गरेकोमा ३ पद मात्र पूर्ति भई बाँकी ३ पद आ.व. २०७०।७१ मा हुने विज्ञापनमा समावेश गर्नु पर्नेमा नगरेकोले विपक्षी लोक सेवा आयोगको सो विज्ञापन निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७(१०) विपरीतको हुँदा निवेदन माग बमोजिमको आदेश जारी हुनुपर्छ भनी बहस गर्नुभयो। यस्तै विपक्षी लोक सेवा आयोगका तर्फबाट विद्वान सहन्यायाधिवक्ता कृष्णजीवी घिमिरेले निवेदकले जिकीर लिएको लेखा अधिकृत पद ३ आर्थिक वर्ष २०६८।०६९ मा पूर्ति हुन नसकी रिक्त रहेको नभई सो भन्दा अघिल्ला आर्थिक वर्षहरूका विज्ञापनबाट पूर्ति हुन

नसकेका पदहरू भएकाले त्यस्ता पदहरू निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७(१०) बमोजिम खुल्ला प्रतियोगिताद्वारा पूर्ति हुने हुँदा निवेदन माग बमोजिमको आदेश जारी हुने अवस्था छैन भनी बहस गर्नु भयो।

नेपाल प्रशासन सेवा, लेखा समूह राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणी मधेशीतर्फको लेखा अधिकृत पदपूर्ति गर्नका लागि २०६९।८।२७ को लोक सेवा आयोगको बुलेटिनमा प्रकाशित विज्ञापन नं. ३०५४/०६९-७० मा ६ पदको विज्ञापन गरिएकोमा ३ जना मात्र अन्तिम परीक्षाबाट उत्तीर्ण भएका, बाँकी ३ पदपूर्ति हुन नसकेकोले सो बाँकी रहेका ३ पद २०७०।८।२६ मा प्रकाशित विज्ञापन नं. ३०१४/०७०-७१ मा प्रकाशित सोही सेवा, समूह, श्रेणी, पद र आरक्षित वर्गका लागि छुट्याइएको विज्ञापनमा समावेश गरी विज्ञापन गर्नुपर्नेमा त्यसो नगरी सो पद खुल्लातर्फ विज्ञापन गरेकोले उक्त विज्ञापन नं. ३०१४/०७०-७१ को विज्ञापन बदर गरी सो ३ पद समेत समावेशी समूहको मधेशी वर्गको विज्ञापनमा समावेश गरेर पुनः विज्ञापन गर्नु भन्ने परमादेश समेत जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदन माग रहेको छ ।

विद्वान कानून व्यवसायीहरूको बहस सुनी निवेदन सहितको मिसिल अध्ययन गरी प्रस्तुत रिट निवेदनमा निम्न प्रश्नको निरोपण हुनु पर्ने देखिन आयो:-

(क) निवेदन माग बमोजिम अघिल्लो वर्षको विज्ञापनबाट पदपूर्ति हुन नसकी बाँकी रहेको मधेशी वर्गको ३ पद यस वर्ष भएको विज्ञापनमा समावेश गरी विज्ञापन गर्नुपर्ने हो, होइन?

(ख) निवेदन माग बमोजिमको आदेश जारी हुने हो, होइन?

सर्वप्रथम, पहिलो प्रश्न तर्फ विचार देशको आर्थिक, सामाजिक, राजनैतिक, सांस्कृतिक लगायत सर्वाङ्गीण विकास गर्नका लागि सबै जात, जाति, क्षेत्र, वर्ग, सम्प्रदाय, लिंगका जनतालाई राज्य संचालनका सबै निकायहरूमा समान रूपले सहभागी गराउनु समावेशी सिद्धान्तको प्रमुख उद्देश्य रहेको छ। यसको प्रयोगमा कहिँ कतैबाट कुनै किसिमको विचलन वा बाधा व्यवधान उत्पन्न भएमा त्यसले देशको समग्र विकासमा नकारात्मक असर पार्ने हुँदा यो सिद्धान्तको प्रयोग गर्दा बढी भन्दा

बढी सजगता अपनाउनु पर्दछ र कानूनको व्याख्या गर्दा पनि समावेशी वर्गको प्रतिनिधित्वको सुनिश्चितता समेत हुने गरी गरिनु पर्दछ।

नेपालको अन्तरिम संविधानको धारा १३(३) ले “राज्यले नागरिकहरूका बीच धर्म, वर्ण, लिङ्ग, उत्पत्ति, भाषा वा वैचारिक आस्था वा ती मध्ये कुनै कुराको आधारमा भेदभाव गरिने छैन” भन्ने व्यवस्था गरी सोही धाराको प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशमा महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, मधेशी वा किसान, मजदूर वा आर्थिक, सामाजिक वा सांस्कृतिक दृष्टिले पिछ्छाईएको वर्ग वा बालक, बृद्ध तथा अपाङ्ग वा शारीरिक वा मानसिक रूपले अशक्त व्यक्तिको संरक्षण, सशक्तीकरण वा विकासको लागि कानूनद्वारा विशेष व्यवस्था गर्न सकिने व्यवस्था गरेको छ। यस्तै मौलिक हक अन्तरगत धारा २१ मा आर्थिक, सामाजिक वा शैक्षिक दृष्टिले पछि परेका महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, मधेशी समुदाय, उत्पीडित वर्ग, गरीब किसान र मजदूरलाई समावेशी सिद्धान्तको आधारमा राज्यको संरचनामा सहभागी हुने हक प्रदान गरेको छ।

सोही संवैधानिक हकको प्रचलनका लागि निजामती सेवालार्ई समावेशी बनाई सो सेवाका कर्मचारीको पदपूर्ति गर्ने सन्दर्भमा निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७(७) ले महिला, आदिवासी/जनजाति, मधेशी, दलित, अपाङ्ग र पिछ्छाईएका क्षेत्र समेतका वर्गहरूका लागि तोकिएको अनुपातमा सीट संख्या निर्धारण गरि ती वर्गका बीच मात्र प्रतिस्पर्धा हुने व्यवस्था गरिएको छ भने दफा ७(१०) मा “उपदफा ७ बमोजिम छुट्याईएको पदमा जुन वर्षको लागि विज्ञापन भएको हो सो वर्ष हुने विज्ञापनमा उपयुक्त उम्मेदवार उपलब्ध हुन नसकेमा त्यस्तो पद अर्को वर्ष हुने विज्ञापनमा समावेश गर्नुपर्ने छ र त्यसरी विज्ञापन गर्दा पनि उपयुक्त उम्मेदवार उपलब्ध हुन नसकेमा त्यस्तो पद सोही वर्ष खुल्ला प्रतियोगिताद्वारा पूर्ति हुने पदमा समावेश गर्नु पर्नेछ” भन्ने व्यवस्था रहेको छ । सो कानूनी व्यवस्था अनुसार कुनै समावेशी वर्गको लागि छुट्याएको पदपूर्ति हुन नसकेमा सो पूर्ति हुन नसकेको पद अर्को वर्षको विज्ञापनमा सोही समावेशी वर्गका लागि प्रकाशित हुने विज्ञापनमा समावेश गर्नुपर्ने र सो वर्ष पनि पूर्ति हुन नसकेमा मात्र त्यस्तो पद खुल्ला प्रतियोगिताद्वारा पूर्ति गर्न सकिने हुन्छ। कुनै

आर्थिक वर्षको विज्ञापनद्वारा पूर्ति हुन नसकेको समावेशी समूहका लागि छुट्याइएको पद अर्को वर्षको विज्ञापनमा समावेश नगरी त्यसपछि पहिलो पटक नै खुल्लातर्फ समावेश गरी विज्ञापन र पदपूर्ति गर्न उक्त कानूनी व्यवस्था बमोजिम मिल्दैन। समावेशी समूहतर्फ छुट्याइएको पदको विज्ञापन बमोजिम पूर्ति हुन नसकेको बाँकी पद त्यसपछिको दोश्रो विज्ञापनमा समावेश गर्नुपर्ने र दोश्रो विज्ञापनबाट पनि पूर्ति हुन नसकेमा मात्र सो सालको विज्ञापनमा खुल्लातर्फ लग्गी विज्ञापन र पदपूर्ति गर्नु पर्ने उक्त दफा ७(१०) को अर्थ र प्रयोजन रहेको छ।

लोकसेवा आयोग नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १२५ बमोजिम स्थापित एउटा संवैधानिक अंग भएको र धारा १२६(१) बमोजिम निजामती सेवाको पदमा नियुक्तिका निमित्त उपयुक्त उम्मेद्वार छनौट गर्न परीक्षा सञ्चालन गर्ने यसको प्रमुख कर्तव्य रहेको हुँदा यसले गर्ने कार्यहरू कानून बमोजिम पारदर्शी ढंगले गरेको हुनु पर्दछ। लोकसेवा आयोगले रिक्त पदपूर्तिको लागि कानूनसम्मत ढंगबाट प्रतिसत निर्धारण गर्ने, विज्ञापन गर्ने, परीक्षा संचालन गर्ने तथा सिफारिश गर्नु पर्ने हुन्छ। लोक सेवा आयोगको मिति २०७०।८।२५ को निर्णय, मिति २०७०।८।२६ को विज्ञापन र यस अदालतमा पेश गरेको लिखित जवाफ समेतमा विज्ञापन नं. ३०५४/०६९-७० बमोजिम पदपूर्तिको विज्ञापन गर्दा र परीक्षा संचालन गरी सिफारिश गर्दा सो पद अन्य सालमा पूर्ति हुन नसकी बाँकी रहेको भए सो कुरा विज्ञापन गर्दा वा निर्णय गर्दा स्पष्ट रुपमा खुलाएको हुनु पर्ने हुन्छ। तर सो विज्ञापित पद कुन सालको, कुन विज्ञापन नं. को पद रिक्त रहन गएको र कहिले खुल्लातर्फ लिएको भन्ने सम्बन्धमा कहीं कतै विपक्षीले खुलाउन सकेको देखिँदैन। यस्तो स्थितिमा विपक्षी लोक सेवा आयोगले गत आर्थिक वर्षमा पूर्ति हुन नसकेको पदलाई यस आर्थिक वर्षको विज्ञापनमा समावेश गरी निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७(१०) बमोजिम विज्ञापन प्रकाशन गर्नु पर्नेमा सो बमोजिम समावेश नगरेको कार्यलाई कानूनसम्मत तवरले गरिएको कार्य मान्न सकिँदैन ।

मिति २०६९।८।२७ मा प्रकाशित विज्ञापन नं. ३०५४/०६९-७० को विज्ञापनबाट नेपाल प्रशासन सेवा, लेखा समूह, राजपत्रांकित तृतीय श्रेणी लेखा अधिकृत पदको मधेशी वर्गतर्फ ६ पदपूर्ति गर्नका लागि विज्ञापन प्रकाशित गरिएको उक्त विज्ञापनबाट देखिन्छ। सो ६ पदमध्ये ३ पद मात्र पूर्ति हुन सकेको र ३ पदपूर्ति हुन नसकी बाँकी रहेको तथ्यलाई विपक्षी लोक सेवा आयोगले लिखित जवाफमा स्वीकार गरेको छ र सो पूर्ति हुन नसकी बाँकी रहेको ३ पदमा लगातार २ वर्षका विज्ञापनमा समेत पूर्ति हुन नसकेका कारणले निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७(१०) बमोजिम खुल्लातर्फ विज्ञापन गरिएको भन्ने पनि सो आयोगको लिखित जवाफमा उल्लेख गरिएको छ । तर उक्त पूर्ति हुन नसकेका ती ३ पद कुन सालको, कुन विज्ञापन नं. को विज्ञापनबाट पूर्ति हुन नसकेको र कहिले खुल्लातर्फ लगिएको हो भन्ने कुनै पनि विवरण र सोको वस्तुनिष्ठ आधार र तत्सम्बन्धी कुनै निर्णय भए सो केहि लिखित जवाफमा खुलाएको छैन, न त इजलास समक्ष पेश भएको लोक सेवा आयोगले २०७०।८।२५ मा गरेको निर्णय सहितको फाईलबाट नै त्यस्तो विवरण र आधार खुली आएको देखिन्छ।

यसरी, विज्ञापन नं. ३०१४/२०७०-०७१ मा उल्लेखित पदहरू कुन वर्षको विज्ञापनद्वारा माग गरिएको र पदपूर्ति हुन नसकेको हो भन्ने कुरा लिखित जवाफ वा लोकसेवा आयोगको निर्णय फाइल कहिँ कतैबाट खुल्न आएको नदेखिएको अवस्थामा लोक सेवा आयोगको लिखित जवाफमा लगातार २ वर्ष विज्ञापन भई सकेको भन्ने कथन मात्रको आधारमा उक्त विज्ञापन नं. ३०१४/२०७०-०७१ मा विज्ञापन नं. ३०५४/०६९-७० को विज्ञापनबाट पूर्ति हुन नसकेको मधेशी वर्गको ३ पद समावेश भएको मान्न नमिल्ने र अघिल्लो वर्षको विज्ञापन नं. ३०५४/०६९-७० बमोजिम पूर्ति हुन नसकी बाँकी रहेको ३ पद समेत समावेश नगरी यस वर्षको विज्ञापन प्रकाशित गर्ने विपक्षी लोक सेवा आयोगको निर्णय र कामकारवाही कानूनसम्मत नरहेकोले सो निर्णय र कामकारवाही नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ३ को

प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश, धारा २१ एवं निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७(७), ७(१०) समेतको मर्म एवं भावना अनुकूल देखिन आएन।

अब दोश्रो प्रश्नतर्फ विचार गर्दा अधिल्लो आर्थिक वर्षको समावेशी समूह अन्तर्गतको मधेशी वर्गको विज्ञापनबाट पूर्ति हुन नसकी बाँकी रहन गएको पद संख्या ३ समेत समावेश नगरी विज्ञापन प्रकाशन गर्ने विपक्षी लोक सेवा आयोगको काम कारवाही नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ३ को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश र धारा २१ एवं निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७(७) र ७(१०) समेतका संवैधानिक एवं कानूनी व्यवस्था अनुकूल नरहेको भन्ने माथि विवेचना भई सकेको छ। लोक सेवा आयोग निजामती सेवाको पदमा नियुक्तिका निमित्त उपयुक्त उम्मेदवार छनौट गर्न परीक्षा संचालन गर्ने संवैधानिक निकाय भएको र यसले संचालन गर्ने परीक्षाहरू वार्षिक कार्य तालिका बमोजिम संचालन हुने गर्दछन्।

निवेदकले विज्ञापन नं. ३०१४/०७०-७१ प्रशासन सेवा, लेखा समूह, राजपत्रांकित तृतीय श्रेणी, लेखा अधिकृत पदको मधेशी वर्गको सम्पूर्ण विज्ञापन बदर गरी पाउन माग गरेको छ। तर सो विज्ञापन बमोजिमको प्रथम चरणको परीक्षा मिति २०७०।१०।२५ मा हुने भन्ने निवेदनसाथ पेश भएको लोक सेवा आयोगबाट प्रकाशित बुलेटिनको फोटोकपीबाट देखिएकोले सो विज्ञापन नै बदर गर्दा लोक सेवा आयोगको वार्षिक परीक्षा कार्यक्रम र सम्पन्न भई सकेको परीक्षामा समेत असर पर्न सक्ने हुँदा सो विज्ञापन नं. ३०१४/०७०-७१ प्रशासन सेवा, लेखा समूह, राजपत्रांकित तृतीय श्रेणी, लेखा अधिकृत पदको समावेशी समूहको मधेशी वर्गको विज्ञापनमा अधिल्लो वर्ष प्रकाशित विज्ञापन नं. ३०५४/०६९-७० को विज्ञापनबाट पूर्ति हुन नसकी बाँकी रहेको मधेशी वर्गको ३ पद समावेश नगरेको हदसम्मको विपक्षी लोक सेवा आयोगबाट भएका विज्ञापन लगायतका अन्य काम कारवाहीसम्म बदर गरी दिएको छ। अब, नेपाल प्रशासन सेवा, लेखा समूह, राजपत्रांकित तृतीय श्रेणीको लेखा अधिकृत पदको खुल्ला तथा समावेशी समेतको प्रथम चरणको परीक्षा मिति २०७०।११।२५ मा हुने भन्ने लोक सेवा आयोगको मिति २०७०।८।२६ को

सूचनाबाट देखिएकोले सो प्रथम चरणको परीक्षा सम्पन्न भइसकेको भए विज्ञापन नं. ३०५४/०६९-७० को विज्ञापनद्वारा माग गरिएको ६ पद मध्ये ३ पद मात्र पूर्ति भई पूर्ति हुन नसकी बाँकी रहेका ३ पद समेत उक्त विज्ञापन नं. ३०९४/०७०-७१मा थप गरी प्रशासन सेवा, लेखा समूह, राजपत्रांकित तृतीय श्रेणीको मधेशी समूहतर्फको पदको पुनः विज्ञापन गरी तदनुरूप पदपूर्ति गर्नु भनी विपक्षी लोकसेवा आयोगका नाममा परमादेश समेत जारी हुने ठहर्छ। साथै अबदेखि गरिने विज्ञापनमा संविधान र कानून बमोजिम समावेशी समूहको लागि छुट्याइएको पदमा पदपूर्ति गर्दा अघिल्लो वर्षको विज्ञापनबाट पूर्ति हुन नसकी बाँकी रहेको पद समेत पछिल्लो वर्ष हुने विज्ञापनमा समावेश गरी विज्ञापन गर्ने र लगातार २ वर्षको विज्ञापनबाट पनि पूर्ति हुन नसके मात्र खुल्लातर्फ लगी विज्ञापन गर्नु र सो कुरा विज्ञापन गर्दाकै समयमा खुलाई पारदर्शी ढंगले विज्ञापन गर्ने व्यवस्था मिलाउनु भनी विपक्षी लोक सेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालयका नाउँमा निर्देशनात्मक आदेश समेत गरी दिएको छ। यो आदेशको जानकारी महान्यायाधीवक्ताको कार्यालय मार्फत विपक्षीलाई दिई दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार बुझाई दिनु।

न्यायाधीश

उक्त रायमा म सहमत छु ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृतः— किशोर घिमिरे

कम्प्युटर गर्नेः—मन्जिता ढुंगाना

इति सम्बत् २०७० साल फागुन १३ गते रोज ३ शुभम् ..... ।